

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.,
rândul cu litere garmond.

Rătăcirile politice.

De Eugen Brote.

În cercurile conducătoare românești — dacă se poate vorbi de asemenea cercuri — precum și în o parte considerabilă a publicului se crede, că situațiunea actuală este caracterizată prin un simulacru de împăciuire, înscenat de guvern. Se zice, că la Budapesta s'ar fi deschis un târg, și Maghiarii se tocmeșc cu Românii spre a să ajunge la o pace întră ei. În presa românească să discută cu pasiune cine anume este chemat să reprezente la acel târg poporul românesc, se vorbește în toată serioșitatea de „obiecte de compensațiune”, ba fantazia în unire cu răutatea omenească vede în târg și agenți plătiți ai guvernului, cari luând rolul unor samsari vor să „vândă” și să „tradeze” neamul românesc! Târgul și tocmeala este în gândul tuturor și teama că acest târg se va încheia „prea efin” sau se va sparge fără rezultat preocupă cercuri largi românești.

Este o datorință națională a fiecărui Român de a cerceta, dacă într-adevăr s'a înființat la Budapesta acest târg și dacă se urmează asemenea tocmești. Căci dacă n'ar fi așa, poporul român este ispitit a rătăci prin întunec și a apuca cărări politice, cari duc în fundături.

Constatăm înainte de toate, că nici unul din factorii hotărâtori ai monarhiei, nici Împăratul, nici guvernul, nici alte cercuri politice normative nu intenționează încheierea unui tractat de pace întră Maghiarii și Românii îndușmăniți. Întră suptușii unuia și aceluiaș Suveran nici nu este obiceiuit, nici nu este cu putință ca prin tractate de orice fel de formă să se stabilească o învoire sau o împăciuire. Atât Împăratul, cât și guvernul ungar, numit de dânsul în împregiurările extraordinare cunoscute, urmăresc un alt scop, și anume, ca deodată cu re-

nașterea Ungariei politica de stat să fie îndrumată spre o soluțiune a problemei naționale, care până aci, în paguba evidentă a statului, a fost ignorată sau ocolită. Fără îndoială că pacea și buna înțelegere întră popoare are să fie unul dintre efectele principale ale acestei nouă îndrumări a politicii de stat, ce se intenționează, dar calea spre pace este cu totul alta decât cea a târgușelilor și a tocmeștilor. Însărcinat de Împărat a conduce statul ungar în această direcțiune, guvernul n'are nici o trebuință a să târgui sau a să tocmești cu cineva asupra mijloacelor menite a da politicii de stat noua îndrumare. El singur judecă, el singur dispune, ce anume trebuie făcut pentruca să rezultă aceea ce se intenționează și să se producă efectul dorit. Nu există două tabere îndușmănite, cari ar sta față în față, ca două puteri autonome; nu există parlamentari, cari ar duce tocmeala dela una la alta; nu există prin urmare nici târg, nici târgușală, și nici toate celelalte produse ale fantaziei și răutății omenești. Guvernul, care în această privință nu reprezintă și nu servește decât pe „Majestatea Sa imperială și apostolică regală” este singurul și unicul actor, care nu „pertractează” cu nimeni, ci făptuește după cea mai bună a sa pricepere.

Trebuie să ne dăm pe deplin samă de această situațiune reală, trebuie să pătrundem rostul lucrurilor, trebuie să avem cea mai exactă cunoștință a pozițiunii guvernului în afacerea împăciuirii, pentru a înțelege în toată importanța lor rătăcirile politice, la cari s'au dedat aceia dintre noi, cari aspiră la rolul de conducători.

Este evident, că misiunea ce a primit guvernul de a pregăti soluțiunea problemei naționale prin o nouă îndrumare a politicii de stat va succeda mai ușor și mai perfect, dacă popoarele Ungariei vor da guvernului concursul lor binevoitor.

Este în drept acest guvern, care în privința națională nu reprezintă decât pe Suveran, să apeleze și la cercurile opoziționiste, fiindcă nu le cere concursul pentru o idee politică a sa proprie, sau a partidului său, ci pentru o problemă mare, a cărei deslegare este în interesul tuturor popoarelor.

Știm cu toții, că acest apel al guvernului a fost adresat și poporului român. Încă din primele zile ale născutului noului guvern, contele Khuen a ținut să comunice Românii prin deputatul naționalist dl Dr. Teodor Mihali în termeni lămuritori gândul și intențiunile Împăratului și le-a dat asigurări, că Împăratul cunoaște durerile poporului român și pretensiunile lor juste vor fi satisfăcute. Convorbirea aceasta între reprezentantul Împăratului și unul din reprezentanții Românilor a fost tănuțată până în ziua de astăzi, cu toate că ea are o importanță epocală. Căci deabia acum împrejurările politice au permis „Majestății Sale imperiale și apostolice regale” să deie în mod constituțional prin guvernul Său ungar răspunsul la Memorandumul prezentat de Români la 1892. Convorbirea de atunci a capului noului guvern cu fruntașul român urmărea fără îndoială și scopul politic de a determina pe Români, să deie concurs guvernului, pe atunci combătut cu asprime de toate partidele politice maghiare usate. Concursul Românilor, pe atunci foarte valoros pentru guvern, părea aproape indiscutabil. Prin un voluminos Memorandum Românii se adresează dea dreptul Împăratului și arată cu deamărunț toate scăderile mari ale sistemului de guvernament păgubitor pentru Români, și când Împăratul ajunge a putea zice: „Voiu să schimb toate și am instituit un guvern care va da politicii de stat o nouă direcțiune, va deslega problema națională a Ungariei și veți fi satisfăcuți și voi Români”, — s'ar putea ca aceștia să răspundă: „noi

n'avem încredere nici în acest nou guvern fără partid și fără sprijin la Maghiari și nu-i dăm nici un concurs”. Sau să răspundă și mai apăsat: „Avem să ne aliam cu kossuthiștii pentru a slăbi guvernul Majestății Sale și mai mult”. Concursul dat de Români guvernului ar fi fost dat în realitate Împăratului. Dar noi știm cu toții, că poporul român, pe care îl privea în prima linie această memorabilă convorbire întră contele Khuen și dl Dr. Teodor Mihali, nu numai că a fost lipsit de ocaziunea de a se rosti în momentul hotărâtor pentru soarta sa, ci cu o ușurătate condamnabilă și cu o lipsă de pricepere uimitoare i-a fost tănuțat chiar și cuprinsul ei. Clubul naționalist, presidiat de dl Dr. Teodor Mihali, a continuat a prelungi fără sfârșit faimoasele „pertractări” până ce Maghiarii au înțeles pe deplin serioșitatea situațiunii create prin numirea guvernului Khuen.

Contele Stefan Tisza a sărit la mijloc, și cu steagul cestiunii naționale în mână a oferit Împăratului serviciile sale credincioase, cari au fost firește primite cu satisfacțiune, ear clubul naționalist „pertracta”, înainte, și după ce situațiunea politică s'a schimbat în defavorul Românilor.

În ajunul alegerilor generale, pe când se svonise că în sfârșit „pertractările” clubului naționalist cu guvernul s'au rupt și biruința guvernului la alegeri era asigurată, amicii contelui Khuen spun, că aceasta s'ar fi esprimit în următorul mod: „Dar nici n'am trebuință de Români, căci ceea ce am de gând să fac pentru deslegarea problemei naționale, am să fac și fără ei și spre binele lor”.

Cuvintele acestea dau nota caracteristică a situațiunii actuale. Guvernul nu consideră misiunea sa drept un samsarlâc, precum unii dintre noi vreau să o prezenteze, și nici nu o face atârnată de atitudinea Românilor. Ea are să

FOIȘOARĂ.

Serisori din America.

— Sosirea în New-York. — Trenurile americane. — Timpul de vară. — Libertatea copiilor. — Bătaia americană? — Prinșonieri americani. — Gazetele. — Obiceiuri. —

Ori care emigrant, care a avut norocul să treacă fără sminteală prin purgatorul văzii ungurești, ajuns fie în Flume, Havre, Antwerpen, Hamburg sau Bremen, după un drum, care variază între 6 până la 23 zile, sosește mort copt în uriașul New-York.

Vaporul debarcă pasagerii. Întăietate au pasagerii de pe clasa I. și a II-a. Urmează debarcarea pasagerilor de pe clasa a III-a, sau cum am putea zice, adevărații emigranți. Pe aceștia îi adună într'un șopron mare, unde fiecare i se vă-muește bagajul.

De aici încolo devin oameni muți. Ne mai știindu-se înțelege, fac numai semne cu mâinile și cu picioarele.

Măntuiți și de această vază, la un anumit timp vezi cum un agent mână turma de pasageri, ca ciobanul oile, și i îndușă într'un vaporăș mie, ducându-i la cea mai strictă vizită, vizita de ochi, sau alte defecte, precum și ispitirea că: pen-

traze vii în America? Unde te duci și cine ți-a scris să vii?

Cel aflat cu vre un defect sau în ne-regulă, dacă nu are cine să-l ia în garanță, la câteva zile este reîntors iarăși în pat la vechi.

Pasagerii cari au obținut notă bună la aceste vizite, sunt împărțiți după cal-tățile unde se duc: Spre Chicago, Cleveland, St. Loise etc.

Înainte de a fi suiți pe tren, fiecărui pasager i se dă un pachet cu mâncare, pâine, mezel și ceva prăjitură, în schimbul unui dolar.

Aceasta pentruca, fiecare pasager să aibe nutreământul necesar până ajunge la locul dorit.

Un alt agent urlă într'o limbă neînțeleasă, făcând semn ca fiecare să-și ia ce are și să plece spre tren!

Lucru curios. Oamenii nostri dedați cu tratamentul puțin urban al funcționarilor dela căile ferate ungare, ca la s'gna-lul de alarmă pun mâna pe desegi și într'o grabă nebună aleargă strâmtorindu-se în ușa salei, unde se naște o învălmășală ciudată.

Aceste sunt primele semne de puțină civilizație, ce arată emigranții europeni Englezului, care flegmatic stă la o parte și surdă.

Ajuns în tren îl vezi pe fiecare cum rotește ochii mirându-se de frumșețile tre-

nului în care abia utoază a-și odihni de-sagii, soții de suferințe.

Cum sunt trenurile americane? Nu poate fi nici re departe asemănare între trenurile din Ungaria și cele americane.

Nu voi ocea să desorui trenurile din Ungaria, căci cetitorul le cunoaște tot așa de bine ca și mine.

Spun atâta, că în trenurile americane nu găsești decât o singură clasă, clasa I. Aici însoape și lucrătorul de fabrică și pre-zidentul Statelor-Unite. În America nu este deosebire între om și om. Că vii din fabrică murdar, ești tot așa de stimat, ca și când ești îmbrăcat în cele mai luxoase vestimente și tolănit în coridorul unei vile pompoase.

Vagoanele sunt de o frumșeță rară. Pentru ședere sunt numai fotole. În fiecare fotel încap comod două persoane. Fiecare vagon are masă de spălat, șter-gar, săpun și apă rece pentru beut. Pen-tru fumători este vagon separat.

Conducătorul pune fiecărui călător un bilet în pălărie, pe care este marcat locul unde trebuie să se dea jos. Astfel se face că, emigranții deși nu știu limbă, fiecare ajunge acolo unde vrea.

Tramvaiele americane sunt întocmite întocmai ca și trenurile: Viteza lor merge până la 70 malle, ceea ce este egal cu 100 km. pe oră.

De oarece în timpul verii în Ame-rica domnește de multeori că dură enormă, americanii se știu feri și de căldură.

Toată lumea vara umblă numai în pantaloni și cămeșă. Un obicei general este, a se purta și mânecile cămeșii res-frânțe până la cot.

Gulerul dela cămeșă asemenea e des-făcut, pieptul gol, întocmai cum se poartă la noi ciobanii.

Cât privește fumatul, americanii sunt fumători foarte pasionați. Dar ei nu fo-losesco țigăretele, ci țigările de foae și mai ales p'pă, și un fel de băgău, numit ciu tabao.

Se mai folosește mult și Ciu Gam, care are un gust duloiu, plăcut. Acest Ciu-Gam îl folosesc și femeile. Pe stradă în America toată lumea rumegă la astfel de Gam.

Americanii sunt crescuți foarte li-beri. Aseastă libertate strică mult copii-lor. Copiii americani pot să facă ori ce ștrengărie, nu ți-e permis să te atingi de ei.

Nu e lucru rar, când copiii americani își vin în față și te batjocoresc în toată forma, mai apoi te sburătoresc cu petri, încât om mare în toată firea ești silit să fugi unde poți dinaintea lor.

(Va urma.)

fie indeplinită până în capăt, indiferent de ceea ce zic sau fac Românii. Dacă ea nu va reuși, cu atât mai rău pentru Românii — așa socotește guvernul. Cuvintele conțelului Khuen, citate mai sus, nu se pot controla, dacă ele au fost rostite sau nu. Înțelesul lor corăspunde însă cu atitudinea guvernului ce o observă în acțiunea sa de împăciuire. Nu este însă adevărat, că guvernul n'ar avea nici o trebuință de Români. Și guvernul este interesat, ca misiunea sa să succeadă. Dar guvernul nu poate reuși, dacă Românii vor ocupa punctul de vedere al dlui Dr. Iuliu Maniu și vor declara, că fără autonomia Transilvaniei și fără înlăturarea sistemului dualistic al monarhiei ei nu dau nici un concurs la deslegarea problemei naționale. Adevărat însă este, că guvernul nu poate să silească pe Români de a-și înțelege interesele lor proprii, nu poate să-i determine să renunțe la convingerile lor politice, pe cari pretind a le avea, și nu poate să-i oprească a merge drumurile pe cari ei le țin cele mai drepte și cele mai bune. Numai în acest înțeles guvernul poate să zică, că pentru urmărirea țintei ce i-a fost fixată de Împărat el n'are trebuință de Români. În realitate guvernul și acum caută pe Români și are trebuință de ei. Nu-i caută pentru a se târgui cu ei, ci îi caută pentru a da cu ajutorul lor problemei naționale o soluțiune, care ar putea să-i mulțamească și pe ei.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 25 din statute membrii „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” se convocă la

Adunarea generală ordinară

în Dej, în zilele de 18 și 19 Septembrie n. 1910.

Programul adunării.

Sedința I.

Duminică, în 18 Septembrie n. la orele 10^{1/2} a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) cenzurarea socotelilor anului 1909 și a proiectului de buget pe anul 1911;
 - c) inscrierea membrilor.
5. Alegerea unei comisii pentru candidarea prezidentului, vice-prezidentului și a membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
6. Prezentarea eventualelor propuneri*.)
7. Conferința d-lui Dr. E. Dăianu despre Vasile L. Baron Popp.

Sedința II.

Luni, în 19 Septembrie n., la orele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiei pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisii:
 - a) adunarea generală să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general al comitetului central;
 - b) să deie expresie durerii sale pentru pierderea membrilor decedați dela ultima adunare generală încoace;
 - c) să aleagă pe d-l V. Stroescu de membru onorabil al Asociației;
 - d) alte propuneri ale comisiei examinatoare în legătură cu raportul general al comitetului central.
2. Raportul comisiei pentru cenzurarea socotelilor pe anul 1909, a proiectului de buget pe anul 1911 și propunerile acestei comisii:
 - a) adunarea generală să aproabe darea de samă a comitetului central despre gestiunea financiară a anului 1909 și să deie comitetului central absolut pentru această gestiune;
 - b) să aproabe proiectul de buget pe anul 1911;

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului „Asociației” (Sibiul str. Șaguna, Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

c) alte propuneri ale comisiei examinatoare.

3. Raportul comisiei pentru inscrierea de membri.

4. Alegerea prezidentului, vice-prezidentului și a membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.

5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.

6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.

7. Închiderea adunării generale.

Sibiul, din sedința comitetului central al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 17 August 1910.

Ioșif Sterea Șuluțu m. p.,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

Rostul instrucției religioase

de G. Fl. Preșmereanu.
(Urmare).

O întrebare, care constituie un obiect mult discutat în cercul bărbatilor de școală, este chestia propunerii în școlile medii a limbilor clasice.

Fără îndoială, necesitatea introducerii lor în programa școlilor, rezultă din însuși scopul acestora peste tot, care scop constă în câștigarea unei culturi generale, multilaterale, sau — cu alte cuvinte — în cultivarea interesului, care nu e decât o dispoziție sufletească, proprie a înțelegemna pe elev la studiu neobosit.

Acest interes, care până bine de curând, trecea de mijloc în învățământ, dară pe care pedagogia azi îl tractează ca un fenomen sufletesc deosebit, așezându-l ca scop principal al instrucțiunii, chemată este a-l cultiva în mare măsură, și instrucțiunea clasică.

Numai cât interesul acesta, fiind diferit după natura sa, urmează a se ști, care anume dintre cele șase feluri de interes stabilite de Herbart, va trebui în primul rând cultivat prin studiul limbilor clasice.

Durere, și în punctul acesta se comit mari greșeli pedagogice: *În loc ca școala să scoată la iveală comorile ce stau ascunse în opurile de artă clasică, tot asemenea și frumusețile estetice ale produselor literare, făcând cunoscut modul de cugetare al celor vechi, se mărginește pe lângă traducerea sau memorizarea mecanică a câtorva versuri, culese de prin autorii clasici.*

Natural deci, că și interesul elevului — dacă peste tot se poate astfel numi acel sentiment de curiositate de a cunoaște trecutul omenirii — scade, ba dispăre, lăsând în urma sa absolutul desgust.

Ar rămânea dară acel profit, ce rezultă pe seama cultivării facultăților intelectuale, ceea ce încă trebuie să se aibe în vedere la propunerea studiilor clasice, și care ușor se poate asigura prin o tractare potrivită și atrăgătoare a regulilor, formelor de construcțiune sintactică și gramaticală. Numai satisfăcând acestor postulate, s'ar putea justifica multe sacrificii, ce se aduc cu predarea studiului clasic.

În realitate însă rezultatele arătate sunt minime. De o însușire a acestor limbi, ne mai vorbind, nici chiar o pătrundere în spiritul acestora nu e posibilă, mergând pe calea memorizării mecanice, a câtorva versuri neînțelese de mulțori în construcțiunea lor sintactică, scoase din autorii clasici.

Lipsa unor rezultate practice, în predarea lor, explică apoi, că în loc de iubire și admirație față de timpurile de înflorire a culturii clasice, amintirea neplăcută față de un timp de muncă desgustătoare, cheltuită fără vre-un profit real, rămâne săpată în sufletul elevului.

Nu prin mehanizarea formelor gramaticale și stilistice alcătuite

cândva, cu scopul de a deprinde pe elevi să vorbească acele limbi, și a căror noimă ei nu sunt în stare a o pricepe, se ajunge dară la pătrunderea spiritului culturii clasice. Nu rămâne decât ca să se reducă la minimum posibil acele mijloace și elemente de știință, cari cu deosebire în învățământul inferior, vrând nevrând elevul trebuie să și le însușiască, fiind vorba ca el să-și asigure o unealtă de lipsă în învățarea unei limbi clasice. Altcum urmându-se nu se va putea delătura primăjdia mehanizării învățământului întreg.

Că anume, ce metode să se urmeze întru pătrunderea adâncă și adevărată a autorilor vechi și a culturii antice? cari metode au să purceadă din telul de a judeca al epocii? Las la aprecierea celor chemați a porni un curent de reformă în sensul acesta.

Observ numai, că formează deja obiect de discuție întrebarea, dacă *metodul școlii neohumaniste, mai este încă și azi potrivit, întru a ne însuși cultura antică, și că n'ar fi oare cu puțință a ni-o asigura aceasta pe altă cale, decât pe calea studiului limbii? Așa de pildă prin mijloacele oferite de studiul istoriei artelor și al dezvoltării etnografice al respectivelor popoare? În tot cazul atenția educatorului trebuie îndreptată în primul rând într'acolo, ca să se trezească interes față de studiul clasic, prin ceea ce și-a asigurat deja o garanță sigură, că nici când nu va prinde rădăcini buruiana indiferentismului, doară însăși noțiunea „interes” e contrară acestuia.*

Lucrându-se astfel în mod rațional întru nobilitarea gustului și sentimentelor, prin mijlocirea studiilor clasice, ne-am despăgubit deplin pentru timpul cel scump folosit în predarea lor. *Nu există obiect de învățământ, care să nu ofere din belșug ocazii potrivite pentru educațiunea sentimentelor, e vorba numai a se ști profita de ele, chiar și în cazul că n'ar fi posibilă exhaustivarea materiei prescise de învățământ. Remasă nepredată o parte din aceasta ușor se poate suplini lipsa ulterior, pe cale privată, câtă vreme e trezit interesul, pe când bazele unei educațiuni morale nu se pot suplini ulterior.*

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc conferența preoțască pe Joi în 9/12 Septembrie a. c. în comuna Poiana-Mărului cu următorul:

Program:

1. La orele 8 a. m. serviciu divin (public); predică, parastas și invocarea sf. duh. Vor servi preoții: Ioan Dan, Ioșif Comanescu sen. și Constantin Proca, va predica parohul Constantin Proca.
2. La 10 oare a. m. deschiderea ședinței.
3. Constatarea celor prezenți și constituirea biroului.
4. Discuție asupra serviciului divin și a predicii.
5. Comunicarea veneratelor ordine consistoriale, referitoare la cercul de competență al conferenței și aflarea mijloacelor pentru realizarea dispozițiilor cuprinse în acestea.
6. Tema: Principiile ce trebuie să le observe preotul la mărturisire și modul cum are să se facă mărturisirea, de parohul Moise Micu.
7. Predică de parohul Ilarie Plotogea din Holbav.
8. Tema netractată din a. trecut de preotul Virgil Pop.
9. Eventuale propuneri.
10. Satorirea programei și defigerea locului pentru conferința proximă.

Zărnești, în 15/29 August 1910.

Ioan Hamza
protopop.

Convocare.

Convoc conferența preoțască a trațului Agnita în comuna Bendorf, pe Duminică în 12/25 Septembrie a. c. cu următorul

Program:

1. La 8 oare Sf. Liturgie oficiată de preoții N. Gavrea, I. Petrișor, și I. Floaș, cu invocarea Duhului Sf.
2. Cu rostirea predicii: „despre iubire, ca virtute teologică” se va designa cu o zi înainte unul dintre preoți.
3. La 10 o e deschiderea conferenței în școală.
4. Constatarea celor prezenți și constituirea conferenței.
5. Discuție asupra serviciului divin și a predicii.
6. Cetirea ordinațiunilor consistoriale referitoare la conferință.
7. Pertractarea elaboratului „Proiect de statute pentru ținerea jână”, prezentat de comisiunea aleasă în 1909 (preoții: I. Petrișor, I. Alexandru, N. Gavrea și G. Borzea).
8. Pertractarea studiului asupra raportelor pentru introducerea „uniformității la serviciile preoțești și la taxele stolare”, prezentat de comisiune (preoții: V. Bon'a, B. Constantinescu, A. Meșian, I. Floaș și I. Savu).
9. Prezentarea operatului referitor la trecutul tractului nostru Agnita, elaborat de comisiune (preoții: N. Gavrea, M. Păcală, G. Borzea și I. Alexandru).
10. Ceti ea temelor care se vor ținunța la prezidiu cu 3 zile înainte de conferință.
11. Eventuale propuneri.
12. Satorirea locului și a programului pentru conferința anului viitor.

Joachim Muntean
protopresbiter.

Conferențele învățătoarești.

III.

Educațiunea intelectuală a elevului.

De Ioan Fleșeriu, învățător în Orăștie.

A întări corpul, a-l face destul de îndemânat spre a servi sufletului; a-l desvolta, a stabili armonie între toate puterile sufletului, între sensibilitate și inteligență: acesta este scopul unei bune educațiuni. Educațiunea trebuie să dea la iveală id-ealul individului, și după cum zice Kant „Scopul educațiunii este a desvolta în individ toată perfecțiunea de care e capabil”.

Ce misiune înaltă își ia un dascăl — de a continua opera de perfecțiune a lui Dumnezeu!

În educațiune avem de-a lupta contra ferocității animalice — însuș re moștenită spre a o îndulci — trebuie să luptăm contra direcțiunii greșite, ce li se dă de cele mai multeori copiilor în casa părintească. Când cineva a avut o educațiune neîngrijită, păstrează crescând, ba chiar îmbătrânind neajunsurile copilariei.

Se întâlese des în societate astfel de oameni, pe cari etatea nu i-a putut face raționali și cari sunt ori jucării scoietății, ori flăgelul ei, după pozițiunea care o ocupă.

Importanța educațiunii o caracterizează foarte pe scurt Kant când zice: „Îndărătul educațiunii este ascuns misterul su tain pe fecțiunii și a fericirii omenești”; și Leibnitz când zice: „Buna educațiune a ținării este prima viză a fericirii omenești”. Acela, care n'a primit o bună educațiune, seamănă unui corp fără suflet, ori unui câmp bun de lucrat, în care nu găsești decât spinii și mărăcine.

E știut, că omul devine capabil de înalta sa menire numai și numai prin educațiune; dacă educațiunea are o influință binefăcătoare asupra omului, apoi e constatat, că aceea se observă mai cu seamă asupra părții sale mai nobile, asupra spiritului său.

Atât în individul singuratic, cât și în personalitatea omenirii întregi, sufletul cu facultățile sale se desvolta încet, până ce la înd vid ajunge la completarea realizabilă, iar în omenire se spropie de perfecțiunea prevăzută.

Mersul gradat al dezvoltării psihice este aparițiunea instinctului cu diferitele sale aptitudini, apoi vine inteligența cu toate facultățile sale admirabile și la urmă simțul moral cu toate binefăcătoarele sale legi.

A'oi e de observat, că educătorii au să înțeleagă și să distingă foarte bine aptitudinile instinctive de facultățile intelectuale, precum și facultățile intelectuale să nu le confunde cu cele morale, pentru că dintr'o asemenea confuție s'ar raște un sist m de educațiune cu totul greșit; instinctele ar lua preponderanța și ar înăbuși facultățile

intelectuale; iar când facultățile morale nu s'ar distinge bine de cele spirituale, adică nu s'ar cultiva separat, atunci s'ar forma niște generațiuni capabile de cele mai uimitoare speculațiuni spirituale și moralitatea ar rămâne în cea mai tristă decadentă, care atrage după sine și decadența intelectuală.

Simțul moral singur este demarcarea dintre om și animal, pentru că multor animale dar mai cu seamă patrupedelor nu le lipsește instinctul, ba chiar nici inteligența. E învederat deci, că numai simțul moral a ridicat pe om asupra tuturor creaturilor de pe pământ.

Să se cultive deci în om toate facultățile spirituale, cari încep de la instinct, astfel ca din perfecțiune în perfecțiune să se ajungă la simțul moral. Instinctul nu e deplin din domeniul facultăților intelectuale; cu toate acestea însă multe din operațiunile sale se apropie atât de mult de inteligență, cu alte vorbe, au o legătură așa de strânsă cu facultățile spirituale, încât nu le putem clasifica între procesele curat fizice.

Instinctul își are și el gradățiunile sale, și anume: sunt instincte brute, cu totul dobitoacești, și instincte morale, cari aparțin operațiunilor sufletului.

Dintre instinctele cel dintâi, comune la toate viețuitoarele, este instinctul de conservare. Acesta conduce la apărarea mecanică a individului.

Natura, prevăzând trebuința ce ori care ființă are de acest instinct, l-a dat o întindere atât de puternică, încât arta n'ar mai avea nimic de adăugat, ci din contră pedagogia nu trebuie să-l lase ca să ia o dezvoltare prea mare. Alte două instincte brute, de cari pedagogia trebuie să țină cont și cari au o putere foarte mare la copii sunt: instinctul mișcării și al schimbării.

Îndată ce se observă, că instinctul mișcării s'a ivit la copii, fără a li se lăsa frâu în deplină putere, educatorii trebuie să nu-i mai țină în o nemișcare opusă voinței naturii.

Copilul trebuie să se miște, și încă mult să se miște, pentru că natură o cere; atât numai că mișcările lui trebuie bine dirijate și supravegheate.

Instinctul schimbării de asemenea fiind în natură, educatorii se vor feri de a-l înfrâna prin aplicarea continuă a celorlalte facultăți ale copiilor.

Omul este destinat să cunoască totul și să se ocupe cu de toate: de aceea instinctul schimbării mână pe copil dela un obiect la altul. Copii nu trebuie să urmeze orbește acestui instinct, dar nici să nu li se pretindă o paciință, o stăruință îndobitocoitoare, pentru că vînd a corecta natura foarte ușor se pot forma idioți.

În natură se mai află și instinctul mecanic, pe care-l vedem chiar și la unele animale; la om însă acest instinct dirijat de inteligență, crează industrie.

Instinctul mecanic conduce pe copil la lucrul manual, la confecționarea diverselor sale jucării. De aceea educatorul trebuie să încurajeze, pe cât poate, acest instinct, care mai târziu va da rezultate multumitoare.

Vigoarea muschilor produce instinctul curajului, acesta încă trebuie menajat și dezvoltat prin educațiune.

Din toate acestea instincte se vor naște o sumă de aptitudini, de cari inteligența bine dezvoltată se va servi cu mare folos.

Am arătat pe scurt importanța instinctelor brute; instinctele morale însă, reclamă o atențiune deosebită a pedagogiei. Instinctul personalității poate da cele mai admirabile rezultate morale, născând conștiința și demnitatea. Rău condus acest instinct însă, devine un egoism ce tinde a sacrificia totul personalității sale.

Daos educatorul se va îngriji, ca deodată cu instinctul personalității să desvolte în elevi și pe cel al personalității străine, care de asemenea se află în natură, atunci elevii se vor deprinde să nu vadă lumea ca o proprietate numai a lor, adică să nu o creadă creată numai pentru dăuși, pentru că numai așa nu vor fi egoiști.

Străns legat cu instinctul personalității străine este și instinctul social și cel familiar, instincte morale foarte prețioase, cari au dat omului noțiunea dreptului, a datoriei și a altor multe sentimente nobile.

Chiar în această privință, adică în dezvoltarea instinctului familiar și cel social, pedagogia prin afirmările unor și altor specialiști, stă încă și astăzi în nedumerire, căci — după cum zice ei — de vor crește copiii de tot separați de familie, instinctul familiar se va pierde din ei, din sufletul lor va peri amorul fiilor și mai târziu cu greu se va naște instinctul părintesc, iar la copiii crescuți numai

în familie, separați de lume, separați de alți copii, instinctul social se va lăbăși în sufletul lor. Dela acești copii nu se poate aștepta în viitor ca să fie oameni devotați, oameni generoși. Ei nu vor înțelege solidaritatea omului cu omenirea, iar virtuțile civice sau patriotice pentru ei vor fi litere moarte.

Compărând însă aceste două ipoteze reiasă destul de lămurit, că copiii mai bine să viețuiască împreună, ajutându-se unii pe alții și așa pe nesimțite să se desvolte în ei instinctul social, pentru că numai așa ei vor prepara omenirii membri folositori, numai astfel se vor da societății oameni neinteresati, generoși, mari.

Ceea ce ne face apti de a ști și a cunoaște, este percepțiunea și inteligența, proprietăți pure ale sufletului.

Simțurile ar putea să primească imaginea obiectelor externe, dar dacă fără percepțiunea și facultățile lor li se dă niște, ne-am da tot atât de puțin seamă de impresiunea primită, ca și oglinda de chipul nostru ce se reproduce în ea.

Fiziologia ne explică, că diversele operațiuni ale minții sunt efecte ale mișcărilor, agitării și strămăturii moleculelor orerilor; aceste explicări însă nu re sunt suficiente spre a putea lămuri întregul proces intelectual, adică de tot ceea ce se petrece în noi.

Fără să se ceară materiei niște secrete ce nu le poate releva, pentru că nu le are, să ne silim a constata efectele spiritului și să ne dăm bine seama de legile ce le domnește, ca astfel în calitate de reprezentanți ai pedagogiei, puși în cunoștință de cauză, să șoatem aceea ce e folositor scopului.

Inteligența prin percepțiune are facultatea de a cunoaște, iar prin stențiune de a se pune în contact cu lucrurile externe; memoria servește numai spre a conserva imagini și idei.

Din puținele zise se vede destul de lămurit, că percepțiunea are un rol de căpetenie în inteligența umană, și de aceea ea trebuie să atragă mai întâi interesul pedagogiei.

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Premiile Nobel. Din fundațiunea de milioane, întemeiată de Nobel în Suedia, s'au conferit din 1901 până în anul acesta premii la 53 de persoane. Premiile cum se știe s'au dat pentru cercetări științifice, pentru lucrări literare și pentru contribuiri la susținerea păcii. Dintre cei 53 de premiați sunt după naționalitate: 15 germani, 12 francezi, 7 englezi, 5 din Scandinavia, 4 italieni, 2 olandezi, 2 spanioli, 2 ruși, 1 danz și 1 polon. Nu sunt reprezentați, până acum, dintre popoarele europene: boemii, slavii de sud, românii și maghiarii.

Târgul de toamnă al Sibiului se va ține în zilele următoare: târgul de oi în 7, 8 și 9 Septembrie; cel de vite cunute în 10 și 11, cel de cai în 12 și 13, iar târgul de mărfuri în 14, 15 și 16 Septembrie. Aduocarea rămătorilor în oraș este oprită, în considerare că boala de porci n'a încetat.

Aeroplan românesc la manevre. Din România se știe, că ministerul de război a hotărât mai de mult să angajeze un aeroplan străin, pentru a face experiențe pe câmpul viitoarelor manevre regale dela Pitești. În urma succesului obținut de aviatorul român Aurel Vlaicu, ministerul a revenit asupra hotărârii sale; astfel experiențele pe câmpul de manevre se vor face de aviatorul Vlaicu cu aeroplanul său Sborurile executate până acum de tânărul inginer din țara noastră au probat valoarea tehnică a aparatului, mai ales din punct de vedere militar. Aviatorul va avea acum ocaziune să-și facă experiențele în fața regelui Carol I.

Ploi mari. Prin Banat iarăși au fost ploi mari, cari au făcut mari stricăciuni. Dar au fost și în Ardeal, pela Cluj și Dej. Comunicația cu trenul e întreruptă pe mai multe locuri. Orașul Caransebeș era Vineri întreg în apă. S'au dărâmat mai multe case. Amănuntele lipsesc, pentru că s'a stricat și telegraful și telefonul.

"Albina" institut de credit și de economii Sibiului ține ore de birou de azi începând până la altă dispozițiune dela 8 a. m. până la 12 m. și dela 3—5 p. m.

Donațiune. Doamna Caliope Siandru, văduvă soție de senator orășnesc din Sibiu, a dăruit de prezent cu locuința în Graz, a dăruit 20 cor. fondului elevelor școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiu, în loc de anuntul logodnei fetei sale: Doamna Elena Siandru cu Dl. Dr. Ioan Borcia, profesor la școala Asociațiunii. — Sincere felicitări și mulțumiri. Direcțiunea școlii.

Abatorii la frontieră. Cum am anunțat, convenția comercială dintre Austro-Ungaria și România a fost pusă în aplicare. În vederea acestei convenții se vor clădi la graniță două abatorii, și anume unul la Turnu-Severin, iar altul la Burdujeni, unde se vor tăia vitele destinate pentru export. Abatorul dela Turnu-Severin a fost complet studiat de comisiunile mixte, și lucrările se vor începe zilele acestea; clădirea, mașinile și instalațiile vor costa peste un milion de lei. Abatorul dela Burdujeni se află încă în studiu al comisiunii mixte.

Săpături arheologice. În comitatul Sălajului, în hotarul comunei Moigrad, de mai mulți ani se urmează cu săpăturile. Lucrările sunt conduse de arheologul Dr. Baday, care a stat pe locul Porolissum din antichitate a fost un oraș roman cu 20—30 de mii de locuitori. S'au descoperit multe unelte vechi și felurite podoabe. (Unii dintre muncitorii țărani, cari lucrează la săpăturile acestea, cred că arheologul caută bani ascunși în pământ).

Teatrul orașului. Dintre piesele date până acum de trupa dlui. Szi'gyi amintim în special piesa *Taifun* de M. Lengyel. Este o dramă zguduitoare, în care autorul pune în fața publicului calitățile de astăzi ale vîgurosului și harnicului popor japonez. Vedem felul, cum în câteva scene, construite cu o rafinare teatrală modernă, oamenii de rasă galbenă înțeleg să-și implinească pînă în sfârșit datorile către țara lor iubită Nipon. . . Drama a fost studiată cu îngrîjire; sale, aproape plină, a rămas deplin mulțumită atât cu piesa, cât și cu jocul vrednic de laudă al artiștilor. Astăzi, Luni, se joacă opera *Contele Luxemburg* a doua oră; mâine Marți *Logofeții din Iglo*, piesă cu cântece.

Modă nouă de îngropare. Din Paris se vestește, că întreprinzătorii de pompe funebre nu mai întrebunțează oai la trăsuri de îngropare. De acum înainte morții parisiensi vor fi duși în automobile la locul de veșnică odihnă.

Mușcat de viperă. Din Sarajevo se anunță un caz curios de mușcătură de viperă. Cu prilejul manevrelor corpului de armată al 15-lea, soldaților li s'a dat într-o zi o pauză mai lungă, în care ranițele și alte unelte militare au fost așezate în câmpul de exerciții. Sfârșindu-se manevrele, soldații s'au întors în garnizoană. În ziua următoare, când un infanterist și-a deschis ranița ca să și scoată lucrurile dintr'ansa, o viperă l'a mușcat de mână. Se vede, că șerpele se vîrăse în raniță pe vremea când soldaților li s'a dat pauza mai lungă amintită mai sus. Viperă a fost purtată astfel două zile în ranița soldatului. Rana celui mușcat a fost imediat operată și se crede că se va și vindeca.

Expoziția de vite din Săcel. Comisia economică a comitatului Sibiului, asemnând subvenția de 300 cor. pentru premiile de distribuit la a 20-a expoziție de vite de prăsilă, împreună cu împărțirea de premii în bani, pe care Reuniunea română agricolă sibiană o va aranja în comuna Săcel (lângă Salite), totodată a numit reprezentant al său la expoziție pe dlul Petru Drăghita, prim-pretor în Salite. Expoziția se va ține, după toată probabilitatea, în luna Octombrie n. c.

La fondul Andreiu baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor, al Reuniunii meseriașilor sibieni au mai dăruit: Dr. Ioan Felea, arhivar metropolitin și soția sa Elena n. Verencea (Cămpulung-Bucovina) 2 cor., I. Cosme, notar (Ludos), T. L. Albini, proprietar (Cut), Liviu Brode, restaurator, dna văd. Maria Moge, câte 20 bani și Eug. Tordășianu n. Iovescu, profesoară 10 bani.

Din considerații deosebite. Zilele trecute un pungaș, adus în fața judecătoreștii, a fost întrebant: "Dacă dăta n'ai avut de gând să furi, pentru ce te-ai descolțat, când ai intrat în odaia străină?" Pungașul a răspuns: "Să iertăți, de judecător, dar auzisem că cineva era bolnav în familie".

† **Dr. Nicolae Manolescu**, medic oculist, profesor universitar în București, a decedat, după scurte suferințe, la băile din Strunga, în România, în etate de 60 de ani.

Regele animalelor. Înainte cu câțiva ani s'erăspândise știrea, că nu leul, ci taurul este regele animalelor. Schimbarea aceasta s'a făcut în urma unei lupte dintr'un circ american, unde un taur a omorât fără multă grautate un leu. În zilele acestea taurul și a dovedit din nou puterea. Aproape de orașul Turin, în fața unui automobil, care venea pe drumul țării, s'a ivit taurul gata de luptă. Cloonirea a fost streșnică: automobilul s'a resturnat în stînga, iar regele animalelor în dreapta șanțului. Mașina a rămas acolo sdruncinată, doi din călătorii s'au au fost greu răniți; însă animalul din dreapta s'a ridicat mîgînd și triumfător a pornit pe câmpie înainte.

Eldorado pentru chiriași. Locul cel mai desfător pentru chiriași se pare a fi Berlinul, care are o mulțime de locuințe goale. Proprietarii de locuințe ai Berlinului dau astăzi locuințe în condițiuni foarte favorabile: chiriașilor li se iartă plata chiriei pe câte două și trei luni, ba unii proprietari ofer cuartire gratuite până în Ianuarie și Februarie, și pe deasupra plătesc tot ei și cheltuielile cu mutatul.

Electricitatea în economie. În timpul mai nou întrebunțarea electricității în agricultură ia dimensiuni tot mai mari. În Anglia, Suedia, Rusia, Franța, ș. a. se fac experiențe cu rezultate tot mai bune. Se poate întrebunța atât electricitatea atmosferică, cât și electricitatea produsă cu mașinile. Spre a prinde pe cea atmosferică, se înfig în pământ prăjini și se așează pe ele o rețea de sarmă. Se mai folosesc un fel de paratonere, înalte de 2 metri, pentru grâne și cânepă, și de 80 de centimetri pentru cartofi, sfeșle și alte zarzavaturi. Prăjinile sunt de metal, cu vârful de sus îmbrăcat să nu ruginăsoască; ele intră așa de adânc în pământ că și rădăcinile plantelor. Aceste paratonere înăduresc asupra unui ceru o reza egală înălțimii paratonerului. Înăduirea se arată grăbind cu câteva săptămâni încoaltă, în florirea și coacerea plantelor. Afară de aceasta, cantitatea roadelor este cu mult mai mare la plantele supuse influenței electrice. Electricitatea produsă de mașina a dat aceleași rezultate; iar câștigul ieșit din sporul recoltei unui an este de ajuns pentru a plăti toată instalația electrică.

Aviz comunelor lipsite de pășune (izlaz). Dl. Dr. Emil Babeș adv. în Buda-pesta (G. of Károlyi-utca 14) ne roagă să avizăm comunele lipsite de izlaz, că în sensul art. de lege 43: 1908 se pot adresa ministerului de agricultură pentru ajutor de stat, care se acordă acelor comune în bani, până la 50 procente al prețului în rate anuale. Comunele au să-și înainteze rugărilor în scris la acest ministeriu, arătând totodată complexul (pământul) care doresc să-l cumpere, numele proprietarului vînzător, precum și prețul, cu care se poate câștiga teritoriul; e consult a prezenta totodată și planul (conceptul) contractului de vînzare. Dl. Dr. Babeș e gata a da celor interesați tot ajutorul și toate informațiunile de trebuință.

Numărul căsătoriilor. Cele mai multe căsătorii, după o statistică mai nouă, alcătuită de guvernul francez, se fac în Sârbia, Bulgaria, România și Rusia. Și adică se mărită dintre femeile din Sârbia 72.7 procente, în Bulgaria 72.05%, în România 65.4% și în Rusia 62.5%. — În alte țări: 57.8% în Statele Unite, în Franța și Italia 54.8%, în Japonia 53.4%, în Germania 52.05%, în Austro-Ungaria 51%, în Anglia 49.6%, în Belgia 49.5% și în Olanda 49.3%.

Când nu cetești biblia. Un calio de meserie venea adeseori la un preot să cerșească. Odată preotul a zis calicului: "Dă știi să cetești, iată îți dau biblia, ca să o deschizi la locul cutare, și acolo să citești; pe urmă să-mi aduci cartea napoi". Calicul în zua următoare s'a și întors cu cartea și a cerat preotului să-i dea acum o milostenie mai mărisoară. Preotul l'a întrebant: "Ai cetit biblia?" — "Am cetit-o, părinte, așa cum ai zis". — "Și c-ai aflat?" — "Am aflat, că e frumoasă... tare frumoasă". — "Alteceva n'ai văzut?" — "N'am văzut, părinte". — Atunci preotul a deschis cartea la locul știut și scoțând de acolo o bancnotă de 20 coroane a arătat-o celui ce mințise... Cerșetorul, rușinat, s'a dus fără să mai zică o vorbă.

Nr. 452/1910 of. prot. (333) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale greco-orientale române din comunele mai jos înseminate să scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Borcut**, cu salariu de 600 coroane; dela biserica din repartitie pe popor, dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan ajutor de 300 cor., cuartir, grădină și relut de grădină 10 cor.

2. **Cartușul-mic**, cu salariu de 600 cor.; dela biserica din repartitie pe popor 200 cor., ajutor dela Preaven. Consistor arhidiecezan 100 cor. și ajutor dela stat 300 cor. cuartir și grădină.

3. **Trestia**, cu salariu de 600 cor.; dela biserica din repartitie pe popor 230 cor. ajutor dela stat 370 cor. cuartir și grădină.

Adaosele cuincuenale la salariul învățătoresc din Borcut se vor socoti numai dela ocuparea aceluiași post. Pentru întregirea salariilor conform art. de lege XXVII din 1907 s'au înaintat rugărilor la locurile competente în caz de rezolvire favorabilă, învățătorii aleși și întârziți vor beneficia de acea întregire.

Învățătorii aleși în aceste posturi sunt datori: a solvi tacsele prescise la fondul cultural arhidiecezan și cel tractual, a prevedea instrucțiunea în școala de repetiție, a propune studiul religiunii și cântările bisericești în școala de toate zilele și cea de repetiție și a conduce pe elevi în toate Duminecile și sărbătorile la biserica și acolo a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Concurenții să și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în termenul deschis, iar pentru a se face cunoscuți alegătorilor să se prezenteze într-o Duminică ori sărbătoare la biserica spre a cânta.

Lăpușul unguresc, 16/29 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Cetății de piatră în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Duma
protopop.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publicului românesc, cumcă realitățile nemești aparținătoare fostului domeniu Conte Latour de pe teritoriul comunelor **Ususău** (Hosszuszó) cu circa 1800, **Chelmăc** (Kelmák) cu circa 1900 și **Belotine** (Belotine) cu 3500 jugăre castrali; pământ arător, livezi, pădure și pășune, — sun de vânzare.

Toate trei comunele sunt situate de partea stânga a Murașului în comitatul Timiș cercul Lipova.

Informațiuni detaliate dă dl **Dr. Aurel Cioban** avocat în Lipova. (Lippa. Temes megye).

(320) 2—3

Nr. 323/1910. (316) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din **Petroșeni**, tractul Hațegului se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele: 600 coroane salariu prin repartitie dela popor, cuartir și lemne de foc. Concurenții vor avea să și aștearnă petițiunile instruite conform normelor în vigoare în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Hațeg, 11/24 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 663/1910. (313) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învățătoresc dela școala din **Vaidasig**, protopresbiteratul Turda se scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 coroane salariu, și anume 600 coroane dela biserica și din repartitie, iar 400 coroane ca întregire, ce se va cere dela stat. Locuință corăspunzătoare în natură și 1/4 jugăr grădină, cum și cuincuenile recerete.

Cel ales va fi dator a prevedea instrucțiunea în școala de toate zilele și cea de repetiție, a cânta în strană la biserica în Dumineci și sărbători și după putință a forma și conduce corul bisericesc.

Petițiunile instruite în ordine să se aștearnă în termen deschis acestui oficiu, fiind poftiți concurenții a se prezenta la biserica spre a și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 7 August 1910.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murașianu
protopop.

Nr. 661/910. (312) 3—3

Concurs.

La postul vacant de învățător dela școala confesională română gr. or. din **Beclean** să publică concurs cu termen de 15 zile dela data publicării.

Salariul fundamental dela biserica 800 cor. eventuala întregire de stat 200 cor. și cuartir în natură.

Doritorii de a obține acest post au de ași înainta rugărilor de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Duminică.

Alesul va avea să conducă tineretul școlar la biserica Dumineca și sărbătoarea dând responsurile la liturgie precum și la vecernie în presara sărbătorilor și a Duminecilor, chiar și în feriele de vară.

Cuincuenalele să vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în aceasta stațiune. Făgăraș, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 613—1910 protop. (311) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Zoltan** protopresbiteratul tractului Sighișoara se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salariul împreunat cu acest post este 1000 coroane anual și anume 600 coroane dela popor și 400 coroane întregire dela stat, apoi cuartir și lemne de foc.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

Alesul va fi îndatorat a prevedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12 și dela 13—15 ani, ai instrua în cântările liturgice și a le conduce în Dumineci și sărbători chiar și în feriele de vară fără altă remunerație.

Petițiunile concursuale instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a se așterne subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și concurenții au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta în biserica.

Sighișoara, 10/23 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 846/1910 prot. (330) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2-lea de învățător la școala noastră confesională gr. or. română din **Cincul mare**, în protopresbiteratul Agnatei, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima anunțare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

Salariu fundamental 1000 cor., cuincuenile prescise, cari se vor socoti numai după ocuparea definitivă a acestui post, cuartir în natură și grădină conform legii.

Concurenții vor avea să dovedească, că au calificațiunea prescisa de lege, că sunt cântăreți buni și că au calificațiunea necesară de a instrui și conduce un cor bisericesc în mai multe voci, care va avea să cânte în Dumineci și sărbători și pentru care alesul va primi o remunerațiune deosebită stabilită de comitet.

Aceia dintre concurenți, cari au mai servit ca învățători și în alte comune bisericești, să alăture la petițiunile lor și certificatele despre purtarea lor morală și despre rezultatul obținut cu elevii în comunele respective.

Învățătorul ales e obligat să conducă școlarii la biserica în toate Dumineci și sărbătorile și să cânte cu ei când nu cântă corul.

Ceice doresc să ocupe acest post să și trimită rugărilor împreună cu documentele trebuincioase subsemnatului în termenul fixat și să se prezenteze în vre-o Duminică sau sărbătoare la biserica spre a și arăta destoinicia în tipic și cântări și a se face cunoscuți poporului.

Petițiunile întrate după termen precum și acelea dela cari lipsește vre-un document din cele cerute în regulamentul școlar și în acest concurs nu se vor lua în considerare.

Agnate, 16/29 August 1910.

În conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 1085/1910. (314) 3—3

Licitațiune.

Să publică, că comuna **Strugari** (lângă Szászsebes) dă prin licitațiune publică crâșmă comunală în 18 Septembrie st. n. a. c. la 10 ore înainte de amiazi.

Prețul strigării 852 cor. Vadiu 10%. Oferte în scris să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitare; precum și vadiul necesar. Condițiunile mai deaproape să pot vedea ori când în orele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petrașcu **George Vlad**
notar. primar.

Nr. 1086/1910. (315) 3—3

Licitațiune.

Se publică, că comuna „**Strugari**” (lângă Szászsebes) dă în arândă prin licitațiune publică moara de făină în 18 Septembrie st. n. a. c. la 9 ore a. m.

Prețul strigării 1002 cor. Vadiu 10%. Oferte să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitare precum și vadiul necesar. Condițiunile mai deaproape să pot vedea ori când în orele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petrașcu **George Vlad**
notar. primar.

Nr. 532/1910. (325) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blasfaleu-de-sus** în tractul Bistriței se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental deocamdată 600 cor. din repartitie dela popor, iar după exonerarea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după lege dar numai după anii serviți la această școală.

2. Cortel, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și până atunci se pot prezenta în parohie spre a face cunoștință cu alegătorii. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserica în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistrița, 1/14 August 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter

Nr. 647/1910. (326) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Șohodol biserica veche**, protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salariu 1000 cor. și anume 310 cor. din fondul bisericesc cu mențiunea pentru susținerea școlăi, 140 din repartitie pe popor, 50 cor. din aruncul de 5% după darea directă și 500 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane. 2. Cuartir și 1/4 jugăr grădină în natură.

Adaosele cuincuenale să vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Învățătorul ales este dator să formeze cu elevii școlăi cor, și să cânte cu el la biserica, iar când corul nu ar cânta, să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerațiune.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiterial, având a și prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserica, spre a și face cunoscuți poporului și a și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursurile întrate după termen, precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 14 August 1910.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 547/1910. (323) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 11-lea de învățător pentru școalele noastre din **Bistrița**, cea din sat și cea dela Pustă, protopresbiteratul Bistriței se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salariu fundam. și anume: 600 cor. din fondul școlar gr.-or., 300 din cel gr. cat. iar 100 din cassa biser. gr.-or.; — adause cincenale conform legii, par numai după anii serviți aici; cortel în edificiul școlăi, grădină și lemne de foc.

De datorința alesului se ține și instrucțiunea în școala de repetiție agronomică; apoi instrucțiunea în cânt și conducerea elevilor în Dumineci și sărbători la biserica, unde va cânta cu ei la Sf. liturgie. Cei ce vor dovedi că pot forma cor bisericesc vor fi preferiți.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare sunt a se așterne subsemnatului oficiu în termenul arătat. Înainte de alegere concurenții au a se prezenta în parohie spre a și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință poporului.

Bistrița, 19/14 August 1910.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 404/1910. (327) 2—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunei preaveneratului Consistor arhidiecezan Nr. 8475 Bis. ex. 1910 pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Gelmar**, parohie de clasa a II-a (a doua) prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: toate venitele parohiei, fasonate în școala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească darea după pământurile bisericești pe cari le folosește.

Concurenții vor avea a și subterne rugărilor concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a și prezenta în modul prescise de regulamentul parohial în vre-o Duminică ori sărbătoare la biserica spre a face cunoștință cu parohienii.

Orăștie, 31 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

În vila din Berggasse Nr. 9 se află de închiriat

două locuințe mari

cu începere dela 1 Octomvrie st. n. a. c.

Informațiuni dă cassarul Reuniunii femeilor rom. **I. Rebegea, Albina.** (332) 2—2

Școală de lucru

pentru cusut practic de rufe și croit precum și toate lucrurile fine de mână, ca și până acum la

Marie Lurz

(324) 3—3 Str. Măcelarilor Nr. 6.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth” lângă Sprudel.

(387) 59—

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25.—.